

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremme af bæredygtige, grønne job af hensyn til EU's energi- og klimapakke (initiativudtalelse)

(2011/C 44/18)

Ordfører: **Edgardo Maria IOZIA**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 16. juli 2009 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Fremme af bæredygtige, grønne job af hensyn til EU's energi- og klimapakke.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet. Sektionen vedtog sin udtalelse den 1. juni 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 464. plenarforsamling den 14.-15. juli 2010, mødet den 14. juli 2010, følgende udtalelse med 146 stemmer for, 4 imod og 10 hverken for eller imod:

1. Resumé af udtalelsen

1.1 *»Jeg vil gerne gøre det klart, at det er en økonomisk fordel for os at investere i klimavenlige og energieffektive teknologier. Mulighederne er enorme.«*

Connie Hedegaard, klimakommissær.

1.2 Vi er nu gået ind i den første del af det tredje årtusinde, og det rejser nye spørgsmål om planetens fremtid. Risiciene i forbindelse med de igangværende klimaændringer, den øgede globale efterspørgsel efter energi, de traditionelle energikilders udtømming inden for relativt kort tid og den øgede bevidsthed hos borgerne, der beder om passende foranstaltninger for at bekæmpe og begrænse de negative konsekvenser af drivhusgasemissionerne, gør det nødvendigt at tage udviklingsmodellen op til revision, reducere forbruget og øge anvendelsen af alternative og vedvarende energikilder, som er med til at reducere emissionerne. EU-politikkerne bør tage sigte på at udvikle et miljøvenligt, socialt og konkurrencedygtigt Europa.

1.3 Nødvendigheden af at styrke forsyningsikkerheden og mindske afhængigheden af politisk ustabile eller konkurrerende områder, ledsaget af en gradvis ændring i energimixet til fordel for rene og vedvarende energikilder, gør den nye grønne økonomi til en faktor for bæredygtig udvikling og øget beskæftigelse, som bidrager til en ny økonomisk, social og miljømæssig balance.

1.4 Med denne udtalelse ønsker EØSU at analysere perspektiverne for »bæredygtige, grønne job« og identificere de instrumenter, der er egnede til at støtte og fremme dem.

1.5 Hvis man skal vurdere virkningerne af disse nye politikker, er det nødvendigt at tage højde for »saldoen« mellem nye job og gamle job, der bliver nedlagt, nemlig »beskidd

arbejde« (kulminer, opførelse og vedligeholdelse af traditionelle elektricitetsværker osv.). Disse ændringsprocesser skal ledsages af målrettede politikker, der tager sigte på indkomstsikring, erhvervsuddannelse og omskoling. Arbejdstagerne og borgerne skal betragte den nye grønne økonomi som en vigtig mulighed, og den skal omfatte principperne for anstændigt arbejde og være en socialt, miljømæssigt og økonomisk bæredygtig drivkraft.

1.6 En europæisk strategi for overgang til en økonomi- og industripolitik med lave drivhusgasemissioner skal være baseret på en dialog mellem regeringerne, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet om de økonomiske og industrielle ændringer, investeringer i passende teknologi til nye og anstændige grønne job og nye grønne kompetencer.

1.7 Hvis denne strategi skal blive en succes, er det absolut nødvendigt at inddrage de nationale og lokale myndigheder, virksomhederne og fagforeningerne i en konstant dialog for at undersøge konsekvenserne for beskæftigelsen og arbejdsmarkedet. Der vil ikke ske fremskridt, hvis ikke arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund inddrages. EØSU bifalder oprettelsen af et Generaldirektorat for Klima (CLIM), der skal koordinere både EU's interne og eksterne politikker med hensyn til begrænsning og tilpasning.

1.8 Efter EØSU's opfattelse er det absolut nødvendigt, at der oprettes et permanent høringsinstrument for at foregribe følgerne af den socioøkonomiske overgang, koordinere sektorrådenes aktiviteter samt styrke dialogen mellem arbejdsmarkedets parter og de offentlige myndigheder. Miljøagenturet bør også overdrages ansvaret for emissionernes reelle »sporbarhed« og dække alle niveauer af produktion og transport efter LCA-metoden, sådan som det er fastlagt i grønbogen (KOM(2001) 68 endelig) og i meddelelsen (KOM(2003) 302 endelig) om

integreret produktspolitik, og sådan som det også foreslås, i det mindste indirekte, i EMAS-forordningen (761/2001/EF) og i forordningen om et EF-miljømærke (1980/2000/EF).

1.9 EU spiller en vigtig rolle, når det gælder fremme af grønne job. Hvad investeringerne angår, skal EU fremme en støttepolitik for aktiviteterne og sektorerne, og EU skal sammen med medlemsstaterne forpligte sig til at indføre en stabil lovgivning, som mindsker de administrative udgifter betydeligt og altid tager hensyn til SMV'ernes behov. Hvad arbejdsmarkedet angår, skal der iværksættes specifikke programmer for at støtte erhvervsuddannelse, og man skal navnlig sørge for omskoling af de arbejdstagere, som trues af de industrielle ændringer, og som risikerer at miste deres nuværende job eller deres indkomstniveau. Medlemsstaterne skal ved hjælp af skattemæssige incitamenter, der er rettet mod virksomhederne og brugerne, og de midler, der kommer ind fra EU's kvotehandelssystem, fremme energieffektiviteten og investeringer i vedvarende energi, forskning og udvikling. Navnlig i denne krisetid er det tvingende nødvendigt med en sådan politik.

1.10 Offentlige kontrakter har en vigtig rolle at spille. Over 15 % af Europas BNP skabes ved hjælp af offentlige kontrakter. Favorable bestemmelser for varer og tjenesteydelser, der er kendetegnet ved miljømæssig bæredygtighed, kan få markedet til at skabe hurtigere vækst i investeringerne i teknologisk innovation.

1.11 Samlet set bruger EU stadig alt for få midler på forskning, både på EU-plan og på nationalt plan. EU bruger under 2 % af BNP sammenlignet med 2,6 % i USA og 4 % i Japan. Europa har brug for større investeringer i forskning og udvikling, og det er vigtigt, at denne forskning tager sigte på at skabe et samfund med lave drivhusgasemissioner.

1.12 Det største udviklingspotentiale vedrører alle aktiviteter og traditionelle job, der kan gøres grønnere. I den forbindelse spiller civilsamfundet en vigtig rolle. Miljøuddannelse for de unge generationer, erhvervsuddannelse, kommunikation og information til virksomhederne, arbejdstagerne og borgerne er aktiviteter, som kan gøde jorden og skabe det nødvendige grundlag for udviklingen af en ny grøn økonomi. EØSU er aktivt engageret i at støtte disse aktiviteter via Pinocchio-projektet.

1.13 Landbruget kunne selv give et yderst vigtigt bidrag, både når det gælder en ændring af produktionsmodellerne, og når det gælder om at fremme anvendelsen af træer i landbruget og dyrkningen af biomasse. Beskyttelsen af området og af miljøet sætter landbruget og dets organisationer på en klar førsteplads, hvad angår en omfattende bevidstgørelses- og informationskampagne om fordelene ved den nye grønne økonomi.

1.14 Biomasse repræsenterer langt den vigtigste vedvarende energikilde i EU. Tallene fra 2008 understreger, at der på EU-plan er en klar overvægt af biogene energikilder i forhold til alle de øvrige vedvarende energiformer. I EU-27 blev to tredjedele af den vedvarende primære energi – eller 66,1 % af samlet set cirka 6 200 PJ – fremstillet af biomasse.

1.15 I en tid med økonomiske vanskeligheder og begrænsede midler til rådighed bør man koncentrere indsatsen om et begrænset antal prioriteter, som er afgørende for EU, for den overordnede konkurrenceevne, for at forsvare miljøet og for ikke at miste arbejdspladser i de kommende år. Vedvarende energi, bæredygtig transport og huse med et meget lille CO₂-aftryk er de områder, EØSU ser som de vigtigste.

1.16 Den offentlige sektor bør yde maksimal støtte til disse sektorer i overgangsperioden. Stop-go-politikkerne, en ustabil og usammenhængende regelramme og bureaukratiet udgør de vigtigste hindringer for udviklingen af aktiviteterne og af gode og anstændige grønne job.

2. Indledning

2.1 Energimarkedet

2.1.1 Der er ingen tvivl om, at den finansielle og økonomiske krise har forsinket udviklingen i de aktiviteter, der vedrører hele sektoren for nye energikilder.

2.1.2 I 2009 skete der et brat fald i transaktionerne på gas- og oliemarkedet. Man registrerede således en reduktion på 19 % i værdi, hvilket svarer til over 90 mia. dollars (World Energy Outlook 2009 IEA (Det Internationale Energiagenturs prognoser vedr. den internationale energisituation)). På trods af denne reduktion af forbruget vil der ifølge prognoserne for 2030 alligevel ske en forøgelse af energiforspørgslen på ca. 40 %, hvorved den når op på 16,8 mia. tons olieækvivalenter (toe).

2.1.3 Fossile energikilder vil dog stadig udgøre over 77 % af væksten i efterspørgslen i perioden 2007-2030, og olieefterspørgslen vil stige fra de nuværende 85 Mb/dag (millioner tønder pr. dag) til 88 Mb/dag i 2015 og 105 Mb/dag i 2030.

2.1.4 Ifølge World Energy Outlook 2009 er det muligt at bekæmpe og begrænse klimaændringerne, men kun ved at foretage en gennemgribende ændring af energisektoren. I rapporten foreslås det såkaldte »Scenario 450« med foranstaltninger, der skal gennemføres gradvist, og med en fast tidsplan for på lang sigt at begrænse CO₂-emissionerne i atmosfæren til 450 ppm og holde stigningen i den globale temperatur under 2 grader i forhold til de førindustrielle niveauer. For at opnå dette scenario skal efterspørgslen efter fossile brændstoffer ifølge IEA (Det Internationale Energiagentur) nå sit højdepunkt senest i 2020, og CO₂-emissionerne i forbindelse med energi skal falde til 26,4 Gt (gigaton) i 2030 sammenlignet med 28,8 Gt i 2007.

2.2 Energieeffektivitet

2.2.1 EU's energieffektivitetsprogrammer har den målsætning at reducere energiintensiteten med 3,3 % om året i perioden 2005-2020, hvilket burde give en besparelse på 860 Mtoe om året. Det er en ambitiøs målsætning, som burde være genstand for obligatoriske foranstaltninger, hvor det er muligt, og som kræver store investeringer, der selv burde medføre en væsentlig besparelse, som Kommissionen vurderer til 100 mia. euro om året (Kommissionens meddelelse: *Handlingsplan for energieffektivitet: udnyttelse af potentialet* KOM(2006) 545 endelig).

2.2.2 EØSU har i flere udtalelser udtrykt sig meget positivt om de europæiske initiativer til udbredelse af energieffektivitetsprogrammer ⁽¹⁾. Desværre har EØSU også kunnet konstatere, at der ikke er samme entusiasme i medlemsstaterne ⁽²⁾. EØSU gentager, at »Et ofte overset aspekt af de grønne politikker er deres økonomiske gevinst. Den »grønne økonomi« er faktisk en af vejene ud af den verdensomspændende krise. Den nye grønne økonomi skaber nye beskæftigelsesmuligheder. Kommissær Dimas har udtalt, at »grønne investeringer« vil skabe 2 millioner job i EU i det kommende årti. »Grøn økonomi« er således ikke nogen luksus« ⁽³⁾.

2.2.3 Kommissionen skal gøre sig klar til at iværksætte en revision af energieffektivitetsstrategien. De fremskridt, der hidtil er målt, har ikke ført til de ventede fordele. Den relative stabilisering af olieprisen, som gik fra rekorden på \$147,27 den 11. juli 2008 til et gennemsnit i 2009 på \$53,56 pr. tønde (i 2008 var gennemsnittet \$91,48 pr. tønde) (WTRG Economics), hvilket så afgjort ikke fremmede investeringerne.

2.2.4 Revisionen af direktivet om boligers og kontorers energieffektivitet, som i høj grad vil øge antallet af dem, der har pligt til at foretage strukturelle indgreb i nye boliger og i boliger, der skal renoveres, samt forordningerne om emissioner fra biler og også fra lette transportkøretøjer kræver, at industrien gør en betydelig indsats for at nå de fastlagte emissionsmål, som giver sig udslag i en væsentlig effektivitetsforbedring og en heraf følgende reduktion af forbruget.

2.2.5 EurObserv'ER analyserede i 2009 (EurObserv'ER 2009 – *The State of Renewable Energies in Europe*. 9th EurObserv'ER Report) i 14 EU-lande (Tyskland, Frankrig, Spanien, Danmark, Sverige, Italien, Østrig, Polen, Finland, Storbritannien, Nederlandene, Slovakiet, Slovenien og Luxembourg) de direkte beskæftigelsesmæssige virkninger af de forskellige teknologier, der er knyttet til de vedvarende energiformer. I 2008 gav de vedvarende energiteknologier mulighed for at skabe eller bevare samlet set 660 000 job. Heraf kan mere end 42 % (cirka 278 000) henføres til de biogene energikilder (nærmere betegnet biomasse). Investering i biomasse skaber varige arbejdspladser, mindsker Europas energifafhængighed og mindsker i væsentlig grad omfanget af CO₂-udledningerne.

⁽¹⁾ EUT C 10 af 15.1.2008, s. 22-35.

⁽²⁾ EUT C 77 af 31.3.2009, s. 54-59, EUT C 318 af 23.12.2009, s. 39-42.

⁽³⁾ EUT C 277 af 17.11.2009, side 20.

3. Krisen og de grønne job

3.1 Den økonomiske krise har haft stor indflydelse på de offentlige regnskaber. Det samlede underskud i euroområdet var på 6,4 % i 2009, og Kommissionen anslår det til 6,9 % i 2010. Det kræver nogle strenge genoprettelsesplaner, som inden for kort tid skal få underskuddet til igen at ligge inden for stabilitetspaktens parametre. EØSU mener, at man bør være på vagt over for den politiske retorik og manglende handling, når der tales om at fremme den grønne vækst.

3.2 De disponible midler til at fortsætte planerne for at fremme vedvarende energi og energieffektivitetsprogrammerne bliver stadig mere beskedne. Medlemsstaterne bør anvende mere end de planlagte 50 % af de midler, de inddriver ved at bortauktionere emissionsrettigheder (ETS), til energieffektivitetsprogrammer, investeringer i vedvarende energi, bæredygtig transport og transport generelt.

3.3 Den risiko, som man løber, er, at man får et forkert billede af kampen mod klimaændringerne, nemlig at det udelukkende drejer sig om en reduktion af forbruget. Det er tværtimod nødvendigt at tage hensyn til det energimæssige investeringsafkast (EROI) og at knytte begrebet bæredygtighed sammen med begrebet udvikling, dvs. at skabe en ny økonomi, hvor man ikke stræber efter »bæredygtig recession« og »miljøvenlig arbejdsløshed«, som nødvendigvis vil føre til en forringelse af folks levestandard uden at medføre væsentlige ændringer i planetens sundhedstilstand.

3.4 Virksomhederne skal også tackle en alvorlig kreditstramning, og det gælder navnlig de små og mellemstore virksomheder. Eftersom der er færre disponible ressourcer til de almindelige aktiviteter, er det næsten umuligt at foretage investeringer i renoveringer, som ofte er omkostningskrævende, og som først giver et udbytte efter nogle år. Der er behov for målrettede støttepolitikker.

3.5 ILO har givet sin holdning til kende i forbindelse med et nyligt initiativ fra Kommissionen (Duncan Campbell Director Department Of Economic and Labour Market Analysis) og har foreslået en definition:

»Grønne job kan defineres som job, der gør *miljøfodaftrykket* mindre ved at:

— mindske forbruget af energi, affaldsmaterialer og vand,

— afkarbonisere og dematerialisere økonomien

— reducere drivhusgasemissionerne,

— indføre klimatilpasningspolitikker,

— beskytte og sanere økosystemet.»

3.6 Ifølge ILO, som gennem flere år har foretaget tilbunds-gående sektorundersøgelser inden for grønne job i samarbejde med virksomhedernes og fagforeningernes internationale organisationer, er det nedenstående sektorer, der burde være de mest interessante i den forbindelse:

Energi	Integreret system til forgasning/opsamling af CO ₂
	Kombineret produktion (varme/energi)
	Vedvarende energi (vindenergi, solenergi, biobrændstoffer, geotermisk energi, små vandkraftanlæg), brændstofdrevne batterier
Transport	Køretøjer med mere effektive motorer
	Elkøretøjer og køretøjer med brændstofdrevne batterier
	Delebiler
	Offentlig transport
	Ikke-motoriseret transport (cykler, transport til føds), ændring af politikkerne for fysisk planlægning og byplanlægningsmodellerne (ved at reducere afstandene og afhængigheden af motoriseret transport)
Industri	Forureningskontrol (rensingsanlæg og andre filtreringsteknologier)
	Energi- og materialeeffektivitet
	Miljøvenlige produktionsteknikker (hvor giftstoffer undgås)
	Planlægning af produktionscyklusserne med metoden »fra vugge til vugge« (systemer med lukket cyklus i henhold til William McDonoughs og Michael Braungarts definition)
Bygninger	Belysning, hvidevarer og kontorudstyr med høj energieffektivitet
	Opvarmning og afkøling med solenergi og solceller
	Istandsættelse af gamle bygninger med nye teknologier
	Grønne bygninger (energieffektive vinduer, isolering, byggematerialer, opvarmning, ventilation og luftkonditionering)
	Passive huse, der forsynes med solenergi, og emissionsfrie bygninger

Materiale-håndtering	Genbrug
	Et udvidet producentansvar, hvor produktet indsamles og bliver regenereret
	Dematerialisering
	Produkters levetid og reparation
Detailhandel	Fremme af produkter med høj effektivitet og anvendelse af miljømærkning
	Salgssteder, som ligger tættere på boligområder
	Minimering af transportafstanden (fra produktets oprindelse til lagrene)
	En ny serviceøkonomi (salg af tjenesteydelser i stedet for varer)
Landbrug	Bevaring af jorden
	Vandeffektivitet
	Økologiske dyrkningsmetoder
	Reduktion af afstanden mellem producenterne og markedet
Skovplantning	Skovrejsning og skovrejsningsprojekter
	Agroskovbrug
	Bæredygtig skovforvaltning og certificering
	Bekæmpelse af afskovning

3.7 Grønne job skal for størstedelen af aktiviteterne vedkommende være kendetegnet ved høje kvalifikationsniveauer og faguddannelse.

4. Hovedaktører og gode eksempler

4.1 Under en høring (EØSU, den 23. marts 2010) gav nogle af hovedrepræsentanterne for foreningerne deres bidrag til debatten.

4.2 Formanden for Confartigianato (foreningen af håndværksvirksomheder) i Bergamo præsenterede den grønne energiuge, som omfattede 16 arrangementer med information og debatter, 80 ordførere og hundredvis af deltagere, og som tog sigte på at uddybe de lovgivningsmæssige og tekniske aspekter af energibesparelse og miljømæssig bæredygtighed. Det er et glimrende eksempel på den rolle, som brancheforeningerne kan og skal spille for at udbrede kulturen. Der blev præsenteret nye tjenester, som har med energi at gøre, såsom »energirådgivningen«, der tilbyder specifik rådgivning til virksomhederne, »kreditstøtte«, der skal støtte investeringerne, også med foreningens kreditkonsortium, og »teknisk uddannelse« i samarbejde med universitetet i Bergamos ingeniørfakultet.

4.3 WWF's repræsentant, som er ansvarlig for den europæiske klima- og energipolitik, understregede i sit indlæg den positive indvirkning, som undersøgelser foretaget af WWF viser, at den grønne økonomi vil have på beskæftigelsen. Miljøorganisationerne er naturligvis meget positivt indstillet over for en politik til støtte for energi med lav CO₂-udledning eller, endnu bedre, emissionsfri energi.

4.4 Formanden for den polske fagforening for mine- og energiarbejdere fremhævede de risici, der er forbundet med en politik, som går alt for hårdt ud over det »beskidte arbejde«. Det er nødvendigt at bevare beskæftigelsen ved hjælp af initiativer, der tager sigte på at skabe nye arbejdspladser, som absorberer de arbejdspladser, der bliver nedlagt. Det er nødvendigt at tænke på »saldoen« mellem de nye arbejdspladser, der bliver skabt, og de gamle arbejdspladser, der går tabt. Man skal også være meget opmærksom på lønspørgsmålet. Nogle af de nye grønne job lønnes dårligere, og prisen på en kW, der er produceret med kul, er det halve af prisen på en kW produceret med vedvarende energikilder. Uden passende politikker til fordel for beskæftigelsen er der en reel risiko for, at arbejdsløsheden bliver fordoblet i løbet af kort tid. Der skal ligeledes tages højde for passende former for støtte til arbejdstagernes mobilitet.

4.5 Formanden for Den Europæiske Sammenslutning af Arbejdsgivere i Byggesektoren gav udtryk for de europæiske virksomheders store engagement og interesse i at støtte en modernisering og effektivisering af offentlige og private boliger og bygninger til erhvervsbrug. Sektoren kræver ikke særlig økonomisk støtte, men satser på en stabil lovgivning, som ligger fast i et vist antal år, så man kan planlægge investeringer og udarbejde industriplaner. Byggeindustrien kræver et passende og konstant cash flow, som den kan regne med, og ikke kortsigtet støtte. En passende skattepolitik kunne få husholdningerne til at vende blikket mod denne form for investering. Virksomhederne er villige til at gøre deres del, når det gælder den nødvendige uddannelse af medarbejderne.

4.6 Formanden for den europæiske arkitektorganisation, Architect's Council of Europe (CAE), understregede nødvendigheden af at udvikle uddannelserne yderligere med henblik på en bæredygtig arkitektur i Europa, og at udbrede en holistisk tilgang til planlægningen af foranstaltninger på området, hvilket kræver nytænkning med hensyn til arkitektfaget. Ifølge CAE skal man i samråd med byggeindustriens sammenslutninger opstille nogle ambitiøse målsætninger, der forbedrer bygningernes kvalitet og energieffektivitet. CAE gav, på baggrund af negative erfaringer for nylig, udtryk for tvivl med hensyn til resultatet af et offentlig-privat partnerskab (PPP) for offentlige kontrakter.

4.7 Kommissionens repræsentant satte fokus på det store potentiale, som de nye job, der kan skabes, har. Det skønnes, at der er tale om over en million nye arbejdspladser. Den anden geotermiske kongres' succes viser den mulige udvikling. F.eks. er der i Sverige installeret 33 varmepumper pr. 1 000 indbyggere, sammenlignet med 0,1 i Spanien. De administrative hindringer er et stort problem for udviklingen af vedvarende energi. Energi-effektivitet spiller en nøglerolle i hele systemet, navnlig når det

gælder bygninger. De grønne job, der bliver fremmet af de nationale handlingsplaner, vil være varige og konkurrencedygtige.

4.8 Indlægget fra repræsentanten for Berlins økonomiske og tekniske universitet indeholdt mange elementer til overvejelse og mange oplysninger, og der blev sat fokus på den store internationale konkurrence på markedet for vedvarende energi. Navnlig USA og Kina konkurrerer om markedet. Kina og Taiwan tegner sig for næsten 50 % af eksporten af solpaneler.

4.9 Repræsentanten for en af de største spanske vindmølle-turbinevirksomheder understregede den strategiske vigtighed af denne sektor, hvis udvikling skyldes intelligente og modige politikker, der har fremmet investeringerne og tilført værdi til økonomien. På trods af krisen er fremtidsudsigterne positive, hvis man fastholder politikkerne til fordel for vedvarende energi. I sit indlæg citerede han præsident Obama, som har udtalt, at »den nation, der er førende inden for økonomien for ren energi, vil være den nation, der er førende inden for den globale økonomi« (Barak Obamas tale om unionens tilstand, 27. januar 2010).

4.10 Afslutningsvis understregede en af EFS' ledere, at Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation bakker op omkring de politikker, der fremmer og støtter grønne job, idet arbejdstagernes værdighed, deres rettigheder og deres lønniveauer skal respekteres. Et grønt job skal pr. definition være et anstændigt job. Efter EFS' opfattelse er det nødvendigt, at der iværksættes overgangspolitikker, uddannelsesstøttepolitikker og politikker for at foregribe de industrielle ændringer.

5. Hvilke udsigter er der?

5.1 I de senere år er der blevet fremlagt meget forskellige tal for de mulige beskæftigelsesmæssige fordele ved grønne job, energieffektivitet og initiativer til bekæmpelse af klimaændringerne. Det anslås, at der vil blive skabt hundredtusindvis af nye arbejdspladser, men det er vanskeligt at gøre dette skøn konkret. Et alvorligt problem er vurderingen af nettoforøgelsen, hvor de nedlagte arbejdspladser inden for samme sektor bliver fratrukket.

5.2 Der er i øjeblikket 4,6 mio. grønne job, hvis man regner med miljøvenlige aktiviteter i snæver forstand. Tallet burde nå op på 8,67 mio., hvilket svarer til 6 % af de beskæftigede i EU-27, hvis man medregner aktiviteter i forbindelse med miljøressourcer, såsom skovplantning eller økoturisme. Omfanget af grønne job bliver meget stort, hvis man anvender en bredere definition, nemlig 36,4 mio. arbejdspladser i alt, hvilket svarer til 17 % af arbejdsstyrken, hvor også indirekte og afledt beskæftigelse er medtaget (GHK et al. (2007)). I sit nylige dokument om beskæftigelsen i Europa (Beskæftigelsen i Europa 2009) gør Kommissionen tydeligt opmærksom på disse forskelle. Væksten har navnlig berørt sektoren for vedvarende energi, økologisk landbrug og - stadig på et beskedent niveau - aktiviteterne i forbindelse med renovering af ejendomme.

5.3 De vigtigste indsatsområder. Byggeindustrien

5.3.1 Med 16,3 mio. arbejdstagere og 7,6 % af den samlede beskæftigelse ligger byggeindustrien på førstepladsen blandt de industrielle aktiviteter i Europa. Omsætningen i 2008 var på 1 305 mia. EUR, svarende til 10,4 % af BNP. Underleverandørledet beskæftiger over 32 mio. arbejdstagere (FIEC (The European Construction Industry Federation) årsrapport 2009).

5.3.2 Den europæiske byggeindustri er aktivt engageret i projekter og initiativer, der tager sigte på at nå nogle højere standarder for energieffektivitet og -besparelse, nemlig inden for rammerne af det 7. rammeprogram med Sunrise-projekterne om integration af solceller i bygninger, Cygnum om fremstilling af præisolerede træpaneler, hvor der anvendes billigt genbrugsmateriale, som vil gøre det lettere at få adgang til en bolig med et lavt energiforbrug, og Mobi3con, som er et operativsystem i 3D, der skal bruges på byggepladser for at hindre enhver fejl i konstruktionen i forhold til designet, og som Den Europæiske Sæmmenslutning af Arbejdsgivere i Byggesektoren (FIEC) anslår, vil give en besparelse på 6,2 mia. EUR.

5.3.3 På trods af finanskrisens alvorlige følgevirkninger, der i nogle lande såsom Spanien og Irland reelt har sat markedet i stå, mener sektoren, at der i de kommende år bliver behov for mindst 800 000 nye arbejdspladser til specialiserede teknikere og ingeniører, som skal deltage i programmerne for bygningers energieffektivisering. Det anslås, at man alene i Frankrig vil gå fra 169 000 beskæftigede inden for bygningers energieffektivitet i 2007 til 320 000 beskæftigede i 2012 (Studo Ademe (Agence de l'Environnement e de la Maitrise de l'Energie), 2008).

5.3.4 En anden sektor, hvor man venter en vækst i antallet af beskæftigede, er ESCO (*Energy Service Company*), som er en virksomhed, der iværksætter foranstaltninger for at forbedre energieffektiviteten, og som påtager sig risikoen for initiativet og fritager den endelige kunde for enhver tilrettelæggelses- og investeringsudgift. Disse virksomheders udbredelse er i nogle lande blevet modarbejdet af de store producenter, som frygtede et drastisk fald i forbruget (⁴).

5.3.5 Erhvervsuddannelse og videreuddannelse er nødvendigt for fuldt ud at kunne forvalte de industrielle ændringer. FIEC, Den Europæiske Sæmmenslutning af Arbejdsgivere i Byggesektoren, og FETBB, Den Europæiske Sæmmenslutning af Bygnings- og Træarbejdere, samarbejder aktivt om at udvikle fælles initiativer, hvad angår erhvervs-mæssige kvalifikationer og grænseoverskridende uddannelsesprojekter.

5.4 Vedvarende energi

5.4.1 I 2008 beskæftigede solcelleindustrien 190 000 personer (130 000 direkte og 20 000 i 2010 og 60 000 indirekte). Med støtten til markedet i EU-27 regner industrien med,

at den inden 2030 vil kunne tilbyde 2,2 mio. arbejdspladser, men med en meget begrænset nettoeffekt. Hvis man antager, at eksporten vil ligge på 15 %, vil nettosaldoen i 2030 for EU-27 nemlig være ca. 162 000 arbejdspladser (49 000 i 2020) (EPIA - *European Photovoltaic Industry Association*, 2009).

5.4.2 Solcellesektoren kræver højt specialiseret personale, både til forskning og udvikling og til vedligeholdelse. Arkitekter og ingeniører skal undersøge, hvordan solceller kan anvendes i byerne, som er kendetegnet ved historiske centrummer af høj landskabsmæssig og kunstnerisk værdi. I Europa er den samlede installerede kapacitet steget fra 1 981 MW i 2005 til 9 405 MW i 2008 (EPIA - *Global Market Outlook for Photovoltaics until 2013*, 2009 A.T. Kearney analysis), og den er næsten blevet fordoblet fra 2007 til 2008. Der er brug for specialkurser for at uddanne mindst 50 000 nye medarbejdere fra nu af og indtil 2030. Der er stadig ikke nok masteruddannelser og postgraduate kurser, som tager sigte på at give særlig uddannelse i solcellernes anvendelse.

5.4.3 Med 64 935 installerede MW ved udgangen af 2008 er vindenergi allerede i dag den vigtigste kilde til vedvarende elektrisk energi. I 2007 nåede antallet af direkte beskæftigede op på 108 600, og hvis man ser på de indirekte beskæftigede, når antallet op på 154 000 % er ansat i industrien for vindmølle-turbiner og komponenter. Tyskland, Spanien og Danmark er de lande, der har den højeste koncentration af ansatte (EWEA - *European Wind Association*, 2009). Sektorens europæiske sæmmenslutning anslår, at antallet af beskæftigede kan nå op på ca. 330 000 i 2020, hvilket er mere end en fordobling af antallet af beskæftigede.

5.4.4 Det fremgår af en undersøgelse foretaget i Spanien, som er et land, der har investeret utroligt meget i alternativ energi, at antallet af beskæftigede burde stige fra 89 001 i 2007 til 228 000-270 000, idet der tages udgangspunkt i to forskellige scenarier (ISTAS - *Instituto Sindical de Trabajo Ambiente y Salud*, 2009).

5.5 Transport

5.5.1 Bil- og transportmiddelindustrien beskæftiger ca. 2,2 mio. arbejdstagere, og dette tal stiger til 9,8 mio., hvis man medregner den afledte industri (ACEA - *Associazione dei costruttori europei di automobili*). (Den europæiske sæmmenslutning af bilfabrikanter)). Hertil kommer de ansatte inden for offentlig og privat transport. Det samlede antal overstiger 16 mio. personer, hvis man medregner jernbaner, søfartsselskaber, industri og tjenesteydelser i forbindelse med luftfart og vejgodstransport.

5.5.2 Denne sektor har været hårdt ramt af krisen, og der er sket et fald i produktionen med 7,6 % for bussernes vedkommende, 21,6 % for biler, 48,9 % for minibusser og 62,6 % for lastbiler. Det er en sand katastrofe for produktionen. Det er ikke gået bedre i resten af transportsektoren, hvor der har været et generelt fald i ordrerne og aktiviteterne.

(⁴) EUT C 77 af 31.3.2009, s. 54-59, EUT C 318 af 23.12.2009, s. 39-42.

5.5.3 Transportsektoren vil i højere grad end andre sektorer blive berørt af de teknologiske udfordringer, som klimapakken og de heraf følgende forordninger om CO₂-emissioner giver. Medtagelsen af emissioner fra lufttransport i emissionshandels-systemet (ETS) vil medføre vanskeligheder for de mest forældede flåder, som vil skulle betale betydelige bøder for deres emissioner. Desuden er det som tidligere anført af EØSU ⁽⁵⁾ »væsentligt mere kompliceret at anvende ETS på søtransportområdet, og navnlig på trampfart, end på lufttransportområdet på grund af praktiske omstændigheder ved den internationale søfart, som gør ETS-beregninger særdeles vanskelige«.

5.5.4 Man venter en (forhåbentlig) støt vækst i jernbaneaktiviteterne, både når det gælder passagertransport og godstransport. Det forventes, at antallet af arbejdspladser vil stige med 1 200 000 inden for passagertransport og med 270 000 inden for godstransport, mens antallet af arbejdspladser inden for vejtransport (*Syndex Etuc Istas research, 2007*) vil falde med ca. 700 000 inden 2030.

5.5.5 Bæredygtig bytrafik og en klar politik til fremme af ikke-motoriserede transportformer som cyklen og gang vil forbedre livskvaliteten og i væsentlig grad bidrage til at nedbringe drivhusgasemissionerne.

6. Positive foranstaltninger for at fremme grønne job

6.1 Det er nødvendigt med en omfattende både offentlig, privat og fælles indsats for at tackle de udfordringer, som vi står over for. Vi skal forene økonomisk udvikling med en betydelig reduktion af skadelige emissioner og med muligheden for at få mere og bedre beskæftigelse.

6.2 De offentlige finansers tilstand giver i øjeblikket ikke udsigt til et væsentligt spillerum, efter at der er truffet foranstaltninger til fordel for et finanssystem i dyb krise og den heraf følgende økonomiske krise, der har reduceret skatteindtægterne i alle medlemsstaterne.

6.3 EØSU foreslår, at der oprettes en »EU-investeringsfond« med EIB som garant og med specifikke ressourcer, som skal stilles til rådighed af Det Europæiske System af Centralbanker og ECB. Fonden skal tage sigte på gennemførelsen af målsætningerne om effektivitet og energibesparelse. Det er nødvendigt med en europæisk Marshall-plan for på en sikker måde at kunne imødegå de finansielle behov, der opstår i forbindelse med bekæmpelsen af klimaændringerne.

6.4 EIB, som allerede er aktivt involveret i finansieringen af aktiviteter, der vedrører udviklingen af vedvarende energi, kunne stå for fondens forvaltning og målrettede ressourcerne via det europæiske banksystems kanaler.

6.5 Det vigtigste spørgsmål er rationaliseringen af ressourcerne. Det er afgørende at kanalisere og koordinere midlerne fra strukturfondene, Den Europæiske Socialfond og det 7. rammeprogram. Kommissionen kunne sikre denne koordinering med det nye GD Energi.

6.6 Det er nødvendigt med private finansielle ressourcer. De offentlig-private partnerskabsinitiativer bør have et operativt og skattemæssigt incitament og en sikker og varig referenceramme.

6.7 Erhvervs- og arbejdstagerorganisationerne samt de foreninger i civilsamfundet, der beskæftiger sig med disse områder, har mulighed for at spille en særlig rolle, når det gælder om at udbrede teknikker, muligheder, bevidsthed, uddannelse og erhvervsuddannelse. Civilsamfundet bør altid være involveret i projekter af denne art.

6.8 Anvendelsen af IKT spiller en vigtig rolle, hvad optimeringen af ressourcerne angår. Det fremgår af en nylig undersøgelse fra Kommissionen (*The implications of ICT for Energy Consumption (e-Business Watch, Study report no 09/2008, http://www.ebusiness-watch.org/studies/special_topics/2007/documents/Study_09-2008_Energy.pdf)*), at det er nødvendigt at udnytte hele det potentiale, som IKT giver ⁽⁶⁾. Dette kunne have en meget positiv indvirkning på skabelsen af nye grønne job.

6.9 Hvad boligers energieffektivitet angår, har EØSU i en udtalelse ⁽⁷⁾ identificeret de politikker, som det er hensigtsmæssigt at tage i brug, og som har til formål at lette kontrollen med bygningers energistandarder, idet man gør det nemmere for slutbrugerne at købe og ibrugtage egnet udstyr til renovering med henblik på termisk isolation.

6.10 Når det gælder vedvarende energi, skal de fremmende foranstaltninger, der iværksættes, omfatte støtte til forskning og udvikling samt programmer til indførelse af et stabilt og selvforsynende marked, og de skal hjælpe virksomhederne og slutbrugerne via skattelempler og incitamenter til at producere og bruge vedvarende energi. Disse programmer bør være langsigtede og bør følge den model, som man anvender i Tyskland, og som har medført en gradvis reduktion af offentlig intervention, idet virksomhederne og offentligheden har fået mulighed for at planlægge deres egne investeringer

⁽⁵⁾ EUT C 277 af 17.11.2009, side 20.

⁽⁶⁾ EUT C 175 af 28.7.2009, s. 87-91.

⁽⁷⁾ EUT C 162 af 25.6.2008 s. 62-71.

6.11 Et særligt kapitel bør omhandle uddannelse og erhvervsuddannelse⁽⁸⁾. Uddannelse er nødvendigt for at udbrede viden og bevidsthed hos de kommende generationer,

og erhvervsuddannelse er vigtigt for at kunne nå videre med de nye teknologier, der tager sigte på at fremme energieffektiviteten og bekæmpe klimaændringerne.

Bruxelles, den 14. juli 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁸⁾ EUT C 277 af 17.11.2009 s. 15-19.